

מסורת המדרש

כז וליקוט כלן רמז מר"ד.
כז מנחמא דבר סוף סי' ג'.
כז ברכות ג' ע"ג. ירושלמי ברכות
פרק א' הל' א'. במד"ר פרשה ט"ו
סימן ט"ו. איכה דברי פרשה ג'
סימן כ"ב. מנחמא דהעלותך סי'
י'. מדל"ר פרק י"ט. וליקוט מהלים
רמז טעמ"ו ורמז מסמ"ז ורמז
מסמ"ו. וזהו חסד ט"ו.

חידושי הרד"ק

טו שבירך על מזונו. וזהו
ויקהל (ר"ד) ע"ש. והיו נותנים
שכר לזונות כו'. ב"ר פרשה ג'.
פ"ו א כבוד ונבל היו נתונים
כו'. במד"ר פרשה ט"ו פסיקתא
דויה בחצי הלילה.

נחמד למראה

טו ויאכל בעז וישת וייטב
לבו למה וייטב לבו שבירך
על מזונו. קשה טובא דמה שנת
הוא לו לזנוע שבירך על מזונו
אפילו מאן דהוא מבירך על מזונו
ומאי קשיא ליה למה וייטב לבו
הרי קרא חמי טעמא משום
דלכל ושתה. אמנם יראה ע"פ
מ"ש מהרימ"ט ז"ל ע"פ
ואכלתם אכול וטעו והלליתם את
שם ה' אלהיכם וגו' דהכוונה
כמ"ש ר"ל ואין לא אשה פנים
לישראל שאני אמרתי ואכלת
ושבעת והם דקדקו עד כית עד
כנייה. ואם כן נ"מ שאם אדם
אכול כית ושבעת לחם הרי זה
מאכל טובה הרבה שמעמיה
מבירך מן החיוב וז"ש ואכלתם
אכול מעט וטעו ע"ד אכול
מעט והוא מתבירך במעט. וכי
חמא שזי יולא בגרעון ונשיאות
פנים ליה לזה אמר והלליתם את
שם וגו' כה תברכו ברכה אחרת
על נס זה שעשה עמכם להפליא
וזוה לא יבשו שהרי ברכה זו
לפנים משורת הדין שהרי היו
פטורים ע"כ תורף דבריו. וע"פ
הדברים האלה אני אפרש
המדרש הלאה כמה שנתקדק עוד
למה אמר שצריך על מזונו היל"ל
שצריך על המזון שהרי המזון לא
היה שלו כ"א משל הקד"ה
כמ"ש דוד מלך ישראל כי ממך
הכל וגו' אלא דבר נודע מ"ש
ר"ל גבי רות ואכלת ותשבע
וחומר שלא היה אלא דבר מועט
אלא שהצדיקים אורלים קמעא
והוא מתבירך במעטם ויבדליה כי
לא היה בועט נטול ממנה דדבר
זה וז"ש ויאכל בועט וישת בודאי
שהיתה כאחילת הצדיקים שאכל
מעט ומתבירך במעט ונשבע וע"ז
פריך שפיר למה וייטב לבו

את מואב. ב"ר פרשה ג' א' סי' יו"ד ושם מבואר בפירושי
ועי' מ"כ. טו שבירך על מזונו. שמ"ש וייטב לבו פי'
שהכיר בטובת ה' וברכו ועי' מ"כ וגירסת הילקוט כאן
שבירך על מזונו הטוב והמטיב היינו ברכה רביעית
וצ"ע שהרי ביבנה תקנוה. שהיה
מבקש אשה. כמ"ש לעיל פסוק
ותלכנה שתייהן שמתה אשתו
בעת שבאו נעמי ורות וכבר
עברו ג' חדשים כנ"ל. ואת
אמרת בקצה הערמה. היינו
בשדה בלא בית ובלא מטה.
לפי שהיו אותו הדור. עיין
בראשית רבה פרשה ג' י"ז בסיומן
ד' מה שכתבתי שם ותבין כאן
ועיין בבבא בתרא דף ט"ו ב'.
ממונם חביב עליהם. ושומרים
אותם בעצמם עיין שמות רבה
פרשה א' סי' כ"א.

פ"ו א רבי פנחס בשם ר'
אליעזר. במד"ר פרשה ט"ו סי'
ט"ז ע"ש ושם הגי' ומנגן מאליו
עד היה עומד. א"ר לוי ברכות
דף ג'. על משפטי צדקך. שמ"ר
פרשה י"ח סי' ב' פסיקתא רבתי
פ' י"ז סי' ג'.

1234567 תתתי

שהיא מרגלת לשון לתורה. דבר אחר, וייטב לבו. שעסק
בדברי תורה, שנאמר (תהלים קיט טב) טוב לי תורת פיך. דבר
אחר, וייטב לבו. שהיה מבקש אשה, שנאמר (משלי יח כא)
מצא אשה מצא טוב. ויבא לשכב בקצה הערמה. ר' יהודה
נשיאה בעא קומי ר' פנחס בר חמא בעז גדול הדור הזה
ואמר לו לפי שהיו אותו הדור שטופים בזמה והיו נותנים
שכר לזונות מן הגרנות, הלא הוא דכתיב (הושע ט א) אל תשמה ישראל אל גיל
פעמים וגו'. ואין דרךן של צדיקים לעשות כן, ולא עוד אלא לפי שהצדיקים רחוקים
מן הגזל ועל כן ממונם חביב עליהם.

פרשה ו א (תהלים קיט טב) חצות לילה אקום להודות לך על משפטי צדקך. ר' פנחס בשם
ר' אליעזר בן יעקב כ"כ פנור ונבל היו נתונים מראשותיו של דוד, וכיון שהיה מגיע
בחצות לילה היה עומד ומנגן בהם. אמר ר' לוי פנור היה תלוי וכו'. על משפטי

מתנות כהונה

לשון לתורה גר'. והטורה נקראת טוב כמו שמפרש והולך.
ואת אמרת וכו'. וסופט כל הארץ ממי היה ממירא.
שטופים בזמה גר'. גיל בעמים וגו' גרסי'. וסיפיה
דקרא אהנת אתן על כל גרנות דגן. ואין דרךן כו'. י"ל
אין דרךן שנימו לעשות עבירה נמנוס ויזקקו לא גרם
ליה.
פ"ו א כנור. עי' זה משלם צאיכה רבה בפסוק נעק לנס
אל ה'.

אדרבה יולא בגרעון והו"ל להטער לזה חירק ימיז שפיר דע וראה שצריך ברכה מחודשת על מזונו דייקא שעשה נסים לו בדבר זה שמוזנו אינו כמזון שאר העולם שצריכים
הרבה כדי שבעי' ודבר מועט הוא מזונו ודו"ק וצדקו פירשתי עס זה מאמרים אחרים. אי נמי אפשר לומר במ"ש בברגוס רות על פסוק כי פקד ה' את עמו למה
לחס לחם דזה היה בזכות בועט הצדיק כי שמע ה' חפלתו. הנה כי כן דרך מושאל הוא יקרא מזונו כמו שכתוב אצרי לצ הצחוקים מלדקה שכולי עלמא ניונים בלדקה
והם ניונים בזכות וזה אמר וייטב לבו מפני שצריך על מזונו דייק דשלו יקרא דו"ק.

חסלת מדרש רות בעזרת השם יתברך

משנת רבי אליעזר

טו שבירך על מזונו. פי' ל"ל וייטב לבו כיון דכתיב וישת וייטב לבו דכתיב ושתה בלב טוב וכה"א טוב לב משתה תמיד ותי' דלכן כתיב
וייטב לבו שבירך ע"מ וכתיב טוב עין הוא יבורך. דבר אחר כו' שעסק בתורה. דדייק למה לא כתיב לבבו כמו שמדייק רש"י בפ' וירא בלבבכם
אכ"כ מכאן שאין יצה"ר שולט בו. לכ"א כאן שעסק בתורה והתורה תכלין. לכ"כ לבו ולא לבבו וכדאיתא בברכות אמרו בלבבכם וע"ש. דבר
אחר כו' שהיה מבקש אשה. דק"ל מה וייטב לבו הלא דרשינן וילכו כו' וטובי לב שנתעברו נשותיהם כו' וזה לא היה לו אשה ואין שייך אצלו
וייטב לבו. לכ"א שהיה מבקש אשה בלבו דכתיב מצא טוב.

זנות אלא לש"ש שנא' אני ידעתי נאום ה' עברתו בדיו לא
כן עשו לשום שמים אלא לשום זנות שנא' וישב ישראל
בשמים ויחל העם לזנות. ר' לוי אמר אם תחלתו של מואב
לשום זנות גם סופו היה לשום זנות שנא' בדיו לא כן
עשו. וישב ישראל בשמים וגו'
ואם תחלת עיבורו לשם שמים
אף סופו לשם שמים שנא' ותדר
הגורן ותעש. כן הניה הא"א
בשם החכם כה"ר יהודה
גדליהו גר' ודברי רבנן מוחק
וגם בילקוט ירמיהו אינו וכו'
כב"ר פ' נ"א סי' י"ג ע"ש כי שם
נתבאר. טו ויאכל בעז. שבירך
על מזונו כד"א ואכלת ושבעת
וברכת וגו' על הארץ הטובה
[מ"כ]. לתורה. התורה נקראת
טוב כמו שמפרש והולך [מ"כ].
ואת אמרת בקצה הערמה. פי'
כיון שגדול הדור היה והיה לו
עבדים הרבה למה לא שכב
אחד מעבדיו בקצה הערמה
לשמור גרנו. ותירץ שהיו הדור
פרוצים בזמה כו' והיה ירא גם
מעבדיו שלא יגנבו ממנו תבואה
ויתנו לזונות ואסור ליתן פרצה
אפילו לפני כשר. לכן שכב
בעצמו לשמור גרנו מן הגנבים
וכפרט לעשות עבירה בממונו.
אל גיל בעמים וגו'. אהבת אתנן
על גרנות דגן.
פ"ו א עומד ומנגן בהם. וזמירות
ותשבחות לאל יתברך.

טו ג. ו. ויאכל בעז וישת וייטב
לבו. למה וייטב לבו, שברך על
מזונו. דבר אחר, וייטב לבו.
שאכל מיני מתיקה אחר המזון
שהיא מרגלת לשון לתורה. דבר אחר, וייטב לבו. שעסק
בדברי תורה, שנאמר (תהלים קיט טב) טוב לי תורת פיך. דבר
אחר, וייטב לבו. שהיה מבקש אשה, שנאמר (משלי יח כא)
מצא אשה מצא טוב. ויבא לשכב בקצה הערמה. ר' יהודה
נשיאה בעא קומי ר' פנחס בר חמא בעז גדול הדור הזה
ואמר לו לפי שהיו אותו הדור שטופים בזמה והיו נותנים
שכר לזונות מן הגרנות, הלא הוא דכתיב (הושע ט א) אל תשמה ישראל אל גיל
פעמים וגו'. ואין דרךן של צדיקים לעשות כן, ולא עוד אלא לפי שהצדיקים רחוקים
מן הגזל ועל כן ממונם חביב עליהם.

פרשה ו א (תהלים קיט טב) חצות לילה אקום להודות לך על משפטי צדקך. ר' פנחס בשם
ר' אליעזר בן יעקב כ"כ פנור ונבל היו נתונים מראשותיו של דוד, וכיון שהיה מגיע
בחצות לילה היה עומד ומנגן בהם. אמר ר' לוי פנור היה תלוי וכו'. על משפטי

לא נאמר אלא לא כן עשו לשם זנות אלא לשם
שמים שנאמר ותדר הגורן וגו' רבנן אמרי כו'. ועי'
צ"ר פ' נ"א. רבנן כו' עד ותדר וגו'. ודע נדוי ר"ל
רות שעשתה לשם שמים לא עשתה כמו שעשו המה
וממילא שמעין שהמה לא עשו לשם שמים כן יש לפרש
דברי רבנן אבל לעיל צ"ר פרשה נ"א ליתא דברי רבנן
ובמקומו ר' לוי אמר ועיין שם. טו שבירך על מזונו.
כד"א ואכלת ושבעת וברכת וגו' על הארץ הטובה. מרגלת

אדרבה יולא בגרעון והו"ל להטער לזה חירק ימיז שפיר דע וראה שצריך ברכה מחודשת על מזונו דייקא שעשה נסים לו בדבר זה שמוזנו אינו כמזון שאר העולם שצריכים
הרבה כדי שבעי' ודבר מועט הוא מזונו ודו"ק וצדקו פירשתי עס זה מאמרים אחרים. אי נמי אפשר לומר במ"ש בברגוס רות על פסוק כי פקד ה' את עמו למה
לחס לחם דזה היה בזכות בועט הצדיק כי שמע ה' חפלתו. הנה כי כן דרך מושאל הוא יקרא מזונו כמו שכתוב אצרי לצ הצחוקים מלדקה שכולי עלמא ניונים בלדקה
והם ניונים בזכות וזה אמר וייטב לבו מפני שצריך על מזונו דייק דשלו יקרא דו"ק.

חסלת מדרש רות בעזרת השם יתברך

מסורת המדרש

כס שמו"ר פרשה י"ח סימן ג' וש"נ. ל' ילקוט יחזקאל רמז ש"י. לא נ"ר ריש פרשה ס"ו וש"נ. לב מנחם נהר סי' ג'.

חידושי הרד"ך

משפטים שהבאת על עמונים ומואבים. שאמרתם לבא בקהל על דבר אשר לא קדמו אותם בלחם ובמים כו' ואשר שבר עליך כו'. רוחות אין להם שער. עמ"ש בס"ד בבאורי לפר"א פ"ד ליישב מ"ש בעירובין (ק) מגדלת שער כללית כו'.

משנת דרבי אליעזר

פ"ו וינגע ה' וגו' עם אברהם ושרה. וזה בא ע"י שלא גילה לוט שהיה אשתו ובוכות זה ניצל מתוך ההפיכה כפי רש"י ע"פ ויזכור אלהים את אברהם וגו' ע"ש וגולד מואב שבאה רות זקנתו ממנו ע"י אקום להודות. והנה אשה טהורה כו' שנאמר אמתך וגו'. דייק לשון והנה דה"ל ואשה שוכבת לכ"א דוהנה אשה שבכאן הוא היפך והנה אשה לקראתו שבמשלי סימן ז' שנאמר ופרשת כנפיך וגו' ארורים הרשעים כו' שהיא דיברה בלשון חכמה וצניעות טהורה היא ועיין ביפ"ע והג"י ללא לצורך.

ליקוטים

רוחות אין להם שער. כדאיתא בזהר בראשית (דף ג"ד ע"ב) רוחין נוקבין דחייבין בבני נשא ולית להון שיערא ברישא, והא דלא חשש בועז שמה היא לילת שיש לה שער כדאיתא בעירובין (דף ק ע"ב), היינו משום שאין דרכה לבוא לאדם בחקיץ אלא נראית לו כחלום (עין חנוך).

פ"ו א אמר רוחות אין להם שער. ע"י רד"ל שהקשה ממה דאיתא בעירובין ק' ב, מגדלת שיער כללית. ולע"ז שבאמת יצויר את השדים בגדול שיער וכמו שגם בבמד"ר פ' י"ב ציירו את הקבץ מריי עשוי קליפין קליפין שערות שערות, ע"ש בדברינו אות ב' את הכונה הצפונה כצויר הזה. וכאן הוא בל תמיה וכי רוחות אין להם שער. אלא בודאי יש להם (ע"י דוגמת זה שבהש"ר פר' ג' אות ה' ואל מה שצינוני (שם) וזאת שהיא בעלת שער מה הוא רוח או אשה, וענין גדול השער המיוחס ללילית, הוא ציור חציפות הנשים הממאות המפורות רגליהן בחשכת לילה להסית את הגברים בתזנותן ומפריעות שערות ראשן שהם עורה באשה כרי להזנות אחריהן. אשר גם אלה כלולות בהשם "לילית" (נאכטנעשענעם) המונח על כלל המזיקים בחשכת לילה, ונקראות גם "רוחות", על היותן

על עמונים ומואבים. כמ"ש לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה' ודוד הרג אותם וזקני ברך את זקנתי שבאה ממואב. שהיה לצוד. הוא אמר שיקנה מן השוק והלך הבן בית לצוד בעצמו ושהה. מחירדות את האדם. צ"ל מחירדות מן האדם שמרגישות בכבוא אדם לתפסה במוקש ופח וכמ"ש יחרדו כצפור על פח הארץ ומוקש אין לה וזה חרדת אדם היינו הצפור כשיתן לה מוקש ופח ע"כ שהיה להביא. חרדה שהחריד יעקב. פי' ד"א חרדת אדם. ע"י ב"ר ריש פרשה ס"ו. רוח או אשה. שתחלה כתיב ויחרד ואח"כ כתיב והנה אשה שתחלה היה סבור שהיא רוח ושר וחרד ולפתו כחזוית שלא יחרד ממנה שלא יזעק וכ"ה ברש"י ברות ונודע לי שהיא אשה ולא רוח מהסימן של השער וע"י מ"כ ומ"ש מי את רוח או אשה יתכן שהוא נוסחא אחרת במדרש שמאחר שהיה לו סימן שאין לרוח שער למה שאל. שנאמר ויאמר מי את. תיבת ויאמר מיותר ודורש ס"ד ופרשת כנפיך על אמתך בלשון נקי וע"י ב"ר פ' פ"ז סי' ב' מש"ש.

צדקך. משפטים שהבאת על פרעה, שנאמר (בראשית יב יז) וינגע ה' את פרעה נגעים גדלים, וצדקות שעשית עם אברהם ושרה. דבר אחר, על משפטי צדקך. משפטים שהבאת על המצרים, וצדקות אשר עשית עם אבותינו במצרים שלא היו בידם מצות להתעסק בהם ויגאלו ונתת להם שתי מצות שיתעסקו בהם ויגאלו, ואילו הן דם פסח ודם מילה. אמר ר' לוי יבאיתו הלילה נתערב דם הפסח עם דם המילה, שנאמר (יחזקאל טז ו) ואעבר עליך ואראך מתבוססת בדמין ואמר לך בדמין חיי ואמר לך בדמין חיי. דבר אחר, על משפטי צדקך. משפטים שהבאת על עמונים ומואבים, וצדקות שעשית עם זקני ועם זקנתי, שאלו החיש לה קללה אחת מאין הייתי בא, ונתת בלבב ובכרכה, שנאמר ברוכה את לה' בתי. (משלי כט כה) חרדת אדם יתן מוקש ובוטח בה' ישגב. ר' עקיבא הנה סליק לרומי, אמר לבר בתייה אצל זבון לי חדא מלא דשוניא מן שוקא. אצל ואיתי ליה ציפריין. אמר לו מפני מה שהית לצוד. אמר לו מפני שהן מחירדות את האדם. קרא עליו מקרא זה חרדת אדם יתן מוקש. וחרדה שהחריד יעקב ליצחק, דכתיב (בראשית כז לג) ויחרד יצחק חרדה, ובדין היה שיקללנו, אלא ובוטח בה' ישגב, נתת בלבב ובכרכו שנאמר (שם) גם ברוך יהיה. חרדה שהחרידה רות לבעז, דכתיב (ג, ה) ויחרד האיש וילפת, ובדין הוא שיקללנה, אלא ובוטח בה' ישגב, נתת בלבב ובכרכה שנאמר ברוכה את לה' בתי. וילפת. יב לפתתו פחזוית. התחיל מממשמש בשערה, אמר רוחות אין להם שער. אמר לה מי את רוח או אשה. אמרה אשה. פנויה את או אשת איש. אמרה לו פנויה. טמאה את או טהורה. אמרה לו טהורה. והנה אשה טהורה מפל הנשים שוכבת מרגלותיו, שנאמר ויאמר מי את * ראה עץ יוסף בעמ' הבא.

מתנות כהונה

כו'. מוקש הוא המנוחה שנוקש וניגדו צו העוף והוא נומן מחדה על האדם. ה"ג יתן מוקש חרדת אדם כו' חרדה שהחריד יעקב כו'. כחזוית. ילפת מרגס אונקלוס חזוית ונקרא ילפת על שמסנן ומלפף את האדם מכל זר. רוחות. שדים. והנה אשה טהורה כו'. הנה אשה משמע מוכנת ומוזמנת כד"א משה משה ויאמר הנני וכן גני לנכסם כמו שפרש"י. ה"ג מרגלותיו ויאמר מי את.

החיש לה. י"ל שנפתאוס ונמהירות קללה וזילקוט גרם השחיל פי' הוילא. בלבב ובכרכה גרסי. סליק לרומי. ה"ג נספר אות אמת. לבר בתייה וכו'. אמר לנן צימו לך וקנה לי מן השוק דבר הגון השווה לכל הלך והביא לו צפרים א"ל מפני מה המהמהמה להביאם ואולי שהוא נעלמו לו אותם ונספר אות אמת כתב י"א מפני מה הן שוות מפני שמחירות את האדם ושוותם ללוד. מקרא זו חרדת

מסורת המדרש

לג ליקוט כלל רמז. ל"ד נבא
נבאל ל"ד ע"ל. מנחם נבא סימן
ג'. לה ירושלמי מניגה פרק ב' ה'ל'
ל' כל הענין. קהלת רנה פרשה ו'
פסוק מ'. ליקוט קהלת רמז
מקטע ל'. ועין מניגה ט"ו ע"ל
ונחמס' ד"ה שוני.

ליקוטים

רוח מתקן להתענות את הנבר
הנלמד במצודתו. והוא שיאמר
כאן. מי את רוח או אשה. כלומר
אם רוח זנונים יפעמך רק למלאות
תאות בשרים, או אשה לבנין
העולם והשאלות. פניה את זכר
מבואה את זכר הם פירושה של
השאלה רוח או אשה. וכמו
שמסיים. והנה אשה טהורה מכל
הנשים שוכבת מרגלותיו. ואחר
שהשם "לילית" קנה לו משפט
אזרחים בין שמות המזיקים ושדים
(ישעיה ל"ד י"ד), שוב השתמשו
בתאר גנותו בהמאמר דעירובין
הנזכר, באופן שהגנות הזאת שבה
אל בית אמה, עי' ערך גומלים
והבן היטב (התירוש). ג ועתה
בתי אל תיראי. ועתה כי
אמנם כי גואל אנכי בו. עיין
בגמ' נדרים ל"ח ע"ב אומר בפסוק
ועתה כי אמנם כי אם גואל אנכי
וגם יש גואל קרוב ממני. אם דכי
גואל כתבן ולא קריין וכן פירשנו
במגלת רות אל כתיב ולא קרי
כלומר משמע ספק ודאי יש גואל
קרוב ממני א"י יהושע בן לוי
שלמון ואלימלך וטוב אחים היו בו
ורצ"ל בכתוב ליני הלילה והיה
בבקר אם ינאלך טוב ינאל ואם לא
יחפץ לנאלך ונאלתך אנכי חי ה'
שכבי עד הבקר סוד שלמון
ואלימלך וטוב אחים היו. שלמון
אבי בועז סוד תורה שכבתה ה' עוז
לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום
סוד שמא שלום הויה אלקים
התורה מבח הבניה בחי שלמון.
וסוד אלימלך בחכמה. וסוד שם
הדעת. וסוד הכתוב נאמר על גלות
ישראל בארבע גלות ונאלה
העתידה כמבואר בזו"ח רות ליני
הלילה השתא בגלותא ואנהיני
לבנך תמן באורייתא ובעובדין
מבין ואם יסדהון עלך עובדין מבין
למפרק לך פרוק ואם לאו ונאלתך
אנכי חי ה' שכבי עד הבקר עד
דייני צפרא ונהירו דפורקנא
עיי"ש בסוד תרין משיכין משיח
בן דוד נקרא גואל קרוב מספרא
דימינא וגואל רחוק דא משיח בן
יוסף ומאן איהו יוסף דאקרי צדיק
ודאי איהו משיחא דאית ראשון
עיי"ש וכו"ה בתקונים תקונא
שתיאתא ואע"ג דאין חבוש מתיר
עצמו מבית האסורים דאיהו
שכינתא אסירה בגלותא שכינתא
עלאה יפרוק לה הה"ד אם ינאלך
טוב ינאל ואם לא יחפץ לנאלך
ונאלתך אנכי חי ה' שכבי עד
הבקר דאיהו ימינא פשוטה לקבל
שבים ועיין בתקונא דא ועשרין.
ונאלתך אנכי דאיהו אמה עלאה
אנכי דיציאת מצרים חי ה' שכבי
עד הבקר דאיהו ימינא דביה
תוקפא דאורייתא דכתב עמודא
דאמצעייתא ומשפאלא אתיהיבת

ב בן שמונים שנה היה. צ"ע מנין לו ועי' ב"ר פ' צ"ו
סי' ד' מש"ש. ולא נפקד. צ"ע מנין לו ואינו סובר מ"ש
לעיל פסוק ותלכנה שתיהן אבצן היה משיא את בנותיו
ויתכן ויאמר הגואל לא אוכל לגאול פן אשחית נחלתי
גאל לך אתה את גאולתי ופירש
לקמן פסוק ויאמר בועז ביום
קנותך את השדה וגו' פן אשחית
נחלתי לית אנא מעריב זרעותי
וכו"ה ברש"י ואיך אמר לבועז
גאל לך אתה אלא שלא היה לו
בנים עד עתה. בת ארבעים
שנה. לעיל פסוק ותאמר רות.
בחור מסכן. כמ"ש סוטה פרק ג'
במשנה ד' רוצה אשה בקב
ותפלות מט' קבין ופרשות.
ג טוב ואלימלך ובוועז. בני
שלמון והוא מ"ש בועז לטוב
אשר לאחינו לאלימלך ומ"ש
טוב היינו ממ"ש והי' בבוקר
אם יגאלך טוב שהיה שמו טוב.
שלמון ואלימלך וטוב. שלמון
אבי בועז כמ"ש ושלמון הוליד
את בועז וזהו מ"ש אם יש גואל
קרוב ממני כי טוב היה אחי
אלימלך ובוועז בן אחיו וכו"ה
ברש"י ברות לדעת רבנן אולי
סוברים שמ"ש גואל קרוב ממני
שהיה זקן יותר ממנו. ד ליני
הלי"ה. מיותר שדי במ"ש והיה
בבוקר ועוד הרי כל ב"א לנים
כלילה אלא שהלילה ליני פה
הלילה כמ"ש בלעם לשרי בלק
אלא לדיוק זה שבכלילה השניה
תלין עם איש. ר' מאיר. קה"ר

עדים יתן ה' את האשה. היטבת חסדך האחרון מן הראשון
וגו'. אמר ר' שמואל בר ר' יצחק האשה אוהבת בחור מסכן
מזקן עשיר.

ג [ג, יא"ב] ועתה בתי אל תיראי, ועתה פי אמנם פי גאל
אנכי וגם יש גאל קרוב ממני. ור' יהושע בן לוי.
רבנן סבירין טוב ואלימלך ובעז אחים היו. ור' יהושע אמר
שלמון ואלימלך וטוב היו אחים. אתיבון ליה והא פתיב
אשר לאחינו לאלימלך. אמר להו אין אדם נמנע לקרא
לדודו אחיו.

ד [ג, יג] ליני הלילה. הלילה הזו את לנה פלא איש ואין את
לנה לילה אחרת פלא איש. והיה בבקר אם יגאלך טוב
יגאל ואם לא יחפץ לגאלך וגו'. ר' מאיר הנה יתיב
ודריש בהדין מדרשא דטבריא, והנה אלישע רביה גזיו

צדקתה של רות דהלא אשה אוהבת ללכת אחר בחור אפי' מסכן וכש"כ אחר בחור עשיר. וכאן אמר לבלתי לכת וגו'
אם דל ואם עשיר. דאפי' אחר בחור עשיר לא רצתה ללכת (ת"ח). ג [ה] טוב ואלימלך ובעז אחים היו. ומכל מקום
היה טוב יותר קרוב לגואל כי הוא הבכור (מ"כ). ד [ו] הלי"ה הזו את לנה וכו'. דאלי"כ הלילה למה לי (מת"כ). גזיו.

מתנות כהונה

זקן עשיר יותר ממנו שלל הלכת אחר בחור עשיר יותר טוב לך
אע"פ שהוא דל. ג ה"ג ור' יהושע בן לוי רבנן סבירין
וכו'. אחים היו. ומכל מקום היה טוב יותר קרוב לגואל כי הוא
הבכור. ה"ג שלמון ואלימלך וטוב היו בו. ד הלי"ה הזו
וכו'. דאלי"כ הלילה למה לי. לגאלך וגו' גר. גזיו. עכר
כד"ח וכן נגזו ועכר.

כאילו מה שאה"כ והנה אשה שוכבת מרגלותיו הם
נאמרים אחר שאלת מי את והם דברי כותב המגילה
שכפי תשובתה שהשיבה אותו הנה אשה טהורה מכל
הנשים שוכבת מרגלותיו [אג"ש] היפך והנה אשה
לקראתו שבמשלי ז' [משנת
דר"א]. שנאמר ויאמר בת מי
את. תיבת שנה' מיותר [א"א].

[להלן כתיב. שתבעתו בפה
מלא, שכבה עמי, אבל רות
אמרה בלשון נקיה ופרשת
כנפיך כו' היא כוונתה לשם
שמים להקים שם המת]. (שאמר
שכבה עמי כבהמה כצ"ל. [א"א]
וכן הוא בב"ר פ' ט"ו. אבל הכא
ופרשת כנפיך על אמתך. ר"ל
כיון שראתה רות כל השאלות
הללו חששה אולי היה נותן
לב לבוא עליה מיד כי גבר
יצרו עליו ולא יכול לו. ע"כ
אמרה לו אנכי רות אמתך
כלומר אף שאני רות אמתך
וסרה אל משמעתך לא יעלה
על לבך רעה וזהו ופרשת
כנפיך לשון נשואין כלומר קח
אותי לאשה בנשואין [עין
באג"ש]. ב [ד] בועז היה בן
שמונים שנה ולא נפקד. ס"ל
דאבצן אינו בועז וריש לקיש
ס"ל דאבצן זה בועז שהיו לו לוי
בנים לכן הביא ראיה מפקידת
רות. ורבנן ג"כ ס"ל דאבצן אינו
בועז [נ"פ"ע]. בת ארבעים שנה
היתה. בעת הזאת כדאיתא
לעיל וכשהיתה אשת מחלון
היתה קודם ארבעים ומ"מ לא
נפקדה. ומכיון שהתפלל בו
ובאות אמת כתב שבנ"א ליכא
הני תיבות כיון שנשאת למחלון.
והדין עם הנ"א עכ"ל. (אוהבת
אשה בחור מסכן כו'. ר"ל
כאשר ראה בועז כל כונתה
לגמול חסד עם נפש מחלון
המת אמר לה ברוכה את לה'
בתי והנה את עשית שני מיני
חסדים א' שנטפלת בתכריכיהן
כדאי' לעיל. אמנם זה החסד
האחרון הוא עם נפשו כמה
שהנחת מלכת אחרי הבחורים
ובאת אצלי בשביל שאני גואל
ואנאול נפש המת וא"כ הטבת
חסדך זה האחרון שעשית עם
מחלון מן החסד הראשון
שעשית עמו [אג"ש]). (האשה
אוהבת כו'. בא להורות גודל

צדקתה של רות דהלא אשה אוהבת ללכת אחר בחור אפי' מסכן וכש"כ אחר בחור עשיר. וכאן אמר לבלתי לכת וגו'
אם דל ואם עשיר. דאפי' אחר בחור עשיר לא רצתה ללכת (ת"ח). ג [ה] טוב ואלימלך ובעז אחים היו. ומכל מקום
היה טוב יותר קרוב לגואל כי הוא הבכור (מ"כ). ד [ו] הלי"ה הזו את לנה וכו'. דאלי"כ הלילה למה לי (מת"כ). גזיו.
אמתך וגו' גרסינן. ב חסדך וגו' גר'. הכי גרסינן מיד
נפקד שנאמר. הכי גרסינן ולא נפקדה כיון שנשאת
למחלון וכיון שהתפלל בו. ופי' כל עוד שהיה נשואה
למחלון לא נפקדה אע"פ שהיה נמ' ומנע נספר אות אמת
שנשואתה אחרת ל"ג ליה כלל. מן הראשון וגו' גר'.
אוהבת כו'. דייק מדמכסיע הענת מקדן זה האחרון שנמרה